

Algorytmy postępowania

Drodzy Czytelnicy!

W bieżącym roku przygotowaliśmy dla Państwa kontynuację działu ALGORYTMY POSTĘPOWANIA. Na łamach kolejnych numerów przeczytają Państwo na temat:

- dokładnego opisu postępowań przy zabiegach,
- sytuacji nagłych w gabinecie,
- materiałów, przyborów dentystycznych i procedur,
- dezynfekcji i sterylizacji,
- procedur ratunkowych.

Zapraszamy do lektury algorytmów.

Pourazowe uszkodzenia zębów

– podstawowe informacje dla pacjenta

Urazy zębów mogą dotyczyć każdej grupy wiekowej. Najczęściej występują u dzieci i młodzieży, lecz zdarzają się także osobom dorosłym i w podeszłym wieku. Czynnikiem usposabiającym mogą być: wady zgryzu, napady padaczki, niepełnosprawność fizyczna itp.

Pamiętajmy, że w przypadku podejrzenia urazu spowodowanego znęcaniem się nad dzieckiem pracownicy służby zdrowia zobowiązani są do zgłaszania podejrzeń właściwym organom (policji, prokuratorowi itp.). Przypadki te powinny być odpowiednio dokładnie zbadane i przeanalizowane, a w kartotece pacjenta – szczegółowo opisane. Przekazanie informacji, że uraz jest skutkiem świadomego zastosowania przemocy, może uchronić dziecko przed kolejnymi przejawami agresji i zapobiec dalszym uszkodzeniom ciała, a w skrajnych sytuacjach – nawet utracie życia.

Najczęstsze przyczyny urazów zębów:

- upadki (w największym stopniu urazy u małych dzieci), urazy podczas zabawy, nagminne podczas zajęć szkolnych na lekcjach wychowania fizycznego i w trakcie szkolnych przerw,
- kontuzje spowodowane uprawianiem sportów (nie tylko ekstremalnych), m.in. jazda na rowerze, rolkach, łyżwach, nartach, snowboardzie, gra w hokeja itp.,
- bójkki, napady,
- urazy spowodowane uderzeniem pięścią, łokciem, twardym przedmiotem,
- pozornie proste codzienne czynności, jak wchodzenie po schodach i schodzenie ze schodów,
- przemoc w rodzinie,
- pogryzienia przez zwierzęta (w szczególności psy i koty),
- urazy podczas wypadków komunikacyjnych.

Ogólny podział urazów twarzoczaszki:

- urazy tkanek miękkich,
- złamania zębów,
- zwichnięcia,
- poważne urazy twarzowo-szczękowe.

Urazy zębów

Urazy w obrębie tkanek twardych korony zęba, czyli szkliwa lub szkliwa i zębiny, bez obnażenia miazgi („odłamania”)

Postępowanie obejmuje: kontrolę radiologiczną, badanie żywotności zęba, odtworzenie braku lub zabezpieczenie uszkodzenia lakierem fluorowym.

Urazy z obnażeniem miazgi

Postępowanie terapeutyczne w przypadku pourazowego obnażenia miazgi zależy od: rozległości obnażenia, czasu, który minął od urazu, rodzaju zęba (mleczny czy stały, a jeśli stały, to czy ma ukończony rozwój korzenia). Jeśli próba utrzymania żywotności kończy się niepowodzeniem, należy przeprowadzić postępowanie endodontyczne.

Urazy z uszkodzeniem korzenia

Złamanie korzenia dzieli się na: pionowe, skośne i poprzeczne. W przypadku dwóch pierwszych złamań zęby kwalifikują się od razu do usunięcia. Ostatnie natomiast – złamanie poprzeczne – z reguły rokuje lepiej w zależności od jego lokalizacji.

Zwichnięcia częściowe i całkowite (wybicie), czyli przemieszczenie zęba w zębodole

Pierwsza pomoc

1. Pierwsza pomoc w przypadku urazów zębów mlecznych:

- Gdy dojdzie do jednoczesnego zranienia tkanek miękkich (wargi, dziąsła), należy przemyć ranę bieżącą wodą i zatamować krwawienie poprzez ucisk zranionego miejsca tamponem z gazy.
- Należy jak najszybciej zgłosić się do stomatologa dziecięcego w celu uzyskania natychmiastowej pomocy. W przypadku całkowitego zwichnięcia zęba mlecznego nie przeprowadza się replantacji, m.in. ze względu na ryzyko uszkodzenia zawiązka zęba stałego.

2. Pierwsza pomoc w przypadku urazów zębów stałych:

- Złamanie korony zęba:
 - Należy próbować odnaleźć złamany fragment korony zęba, a następnie umieścić go w naczyniu z płynem, najlepiej izotonicznym lub soli fizjologicznej (Uwaga! W przypadku ośrodków sportowych, imprez sportowych, podczas których narażenie na urazy wzrasta, często apteczki wyposażone są w gotowe zestawy *Save A Tooth* – płyn izotoniczny w jałowym pojemniku do przenoszenia „wybitych zębów”).
 - W przypadku nieznaalezienia odlamanego fragmentu korony zęba należy o tym poinformować lekarza. Fragment ten może tkwić w tkankach miękkich (np. wardze) lub mógł zostać połknięty przez pacjenta.
- Zwichnięcie częściowe zęba:
 - Natychmiast należy zgłosić się do stomatologa w celu unieruchomienia zęba i jego ewentualnej repozycji (ponownego ustawienia zęba w łuku zębowym i dalszego postępowania terapeutycznego).
- Zwichnięcie całkowite zęba (całkowita utrata zęba):
 - Należy odnaleźć ząb i ostrożnie podnieść go, nie dotykając korzeni zęba, nie próbować oczyszczać.
 - Umieścić ząb w naczyniu z płynem izotonicznym (j.w.). Niektórzy polecają ewentualny transport zęba w jamie ustnej (między zębami a policzkiem, co grozi połknięciem, szczególnie w przypadku dzieci).
 - Bezzwłocznie udać się do lekarza stomatologa – istotne są minuty!
 - Najlepsze rezultaty uzyskuje się, gdy zabieg reimplantacji zostanie wykonany do 30 minut po urazie zęba, pod warunkiem że ząb przechowywany jest w tym czasie w wilgotnym środowisku i roztworze izotonicznym.

Pamiętajmy, że dzięki wdrożeniu odpowiedniej procedury pierwszej pomocy zwiększamy szanse na znaczące ograniczenie powikłania pourazowego oraz jego ewentualnych dalszych konsekwencji.

